

Katowice, 20.06.2024

Joanna Ryszka

Imię i nazwisko osoby ubiegającej się o nadanie stopnia

WPŁYW RELACJI BRYTYJSKO-JAPOŃSKICH NA BRYTYJSKĄ ANGIELSZCZYZNĘ:
DIACHRONICZNE BADANIE SOCJOLINGWISTYCZNE

STRESZCZENIE

Niniejsza rozprawa omawia relację między językiem a stosunkami międzynarodowymi, poprzez analizę wybranych wydarzeń historycznych i ich możliwego wpływu na dyskurs oraz stan zapożyczeń. Za przykład posłużyły stosunki brytyjsko-japońskie i ich oddziaływanie na napływ słownictwa z języka japońskiego do brytyjskiej angielszczyzny oraz na opis Japonii w brytyjskich tekstach. W tej pracy przyjrano się zapożyczeniom wyekscerpowanym głównie z *Oxford English Dictionary* oraz słownika Cannona (1996) pod kątem ich ortografii, fonetyki, semantyki i morfologii. Natomiast badania opisów Japonii pobrane z wybranych źródeł oraz korpusów językowych prowadzone były z wykorzystaniem teorii językowego obrazu świata i analizy dyskursu. Kontekstem dla prowadzonych obserwacji językowych są wydarzenia historyczne z lat 1600–2020, istotne z perspektywy stosunków brytyjsko-japońskich.

Rozprawa składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy z nich jest wprowadzeniem teoretycznym, w którym wyjaśniono najważniejsze pojęcia, m.in. *zapożyczenie*, *kontakt językowy* i *językowy obraz świata*. Omówiono w nim również metodologię, którą zastosowano w późniejszych analizach, a także uzasadniono przyjęte w badaniach przedziały czasowe.

Rozdział drugi zawiera dziesięć analiz, w których badane leksemy są uporządkowane zgodnie z rokiem ich pierwszego użycia, a analizowane teksty – według roku publikacji, od najwcześniejszych do najpóźniejszych w badanym okresie. Każdą analizę otwierają ogólne uwagi na temat tekstów źródłowych, po których następuje opis tła historycznego, analizy językowego obrazu świata i zapożyczeń oraz podsumowanie. Prezentowanych dziesięć analiz różni się między sobą ze względu na dostępne materiały źródłowe i informacje. Przykładowo,

pierwsze analizy nie podejmują pogłębionego oglądu fonetycznego zapożyczeń, co umożliwiło z kolei uwzględnienie dodatkowych rozważań etymologicznych.

W rozdziale trzecim, podzielonym na trzy sekcje, przedstawiono wnioski płynące z wcześniejszych analiz. W pierwszej części tego rozdziału skupiono się na wynikach badań językowego obrazu świata. W drugiej części przedstawiono natomiast rezultaty analizy zapożyczeń, ich różnych aspektów językowych oraz czynników, które mogły mieć wpływ na ich napływ do brytyjskiej angielszczyzny. W ostatniej części podjęto próbę odpowiedzi na pytania badawcze postawione w pierwszym rozdziale, a także wskazano dalsze implikacje płynące z badania.

Przeprowadzone analizy pozwoliły ustalić związek pomiędzy historią zapożyczeń japońskich w brytyjskim angielskim a historią stosunków brytyjsko-japońskich. Pozyskane wyniki pokazują, że zapożyczenia mogą być źródłem informacji historycznych, szczególnie jeśli uwzględnimy ich zmieniające się znaczenia i definicje słownikowe oraz lata pierwszego użycia. Zauważono także, że charakter relacji znajduje odzwierciedlenie nie tylko w dyskursie, ale również w napływie zapożyczeń. Co więcej, wykazano, że wojna szczególnie nie hamuje przepływu zapożyczeń do języka, choć najprawdopodobniej oddziałuje ona na kategorię semantyczną lub dziedzinę zapożyczonych leksemów.

Słowa kluczowe: relacje brytyjsko-japońskie, brytyjska angielszczyzna, socjolingwistyka, językoznawstwo diachroniczne, zapożyczenia, kontakt językowy, zmiana językowa, analiza korpusowa, analiza dyskursu

Podpis